

Český národní výbor pro omezování následků katastrof (ČNV ONK) (vznik a činnost organizace)

Český národní výbor pro omezování následků katastrof (dále je Výbor) nahradil v roce 2000 dřívější Český národní výbor pro Dekádu IDNDR, který byl znovu založen po povodni v roce 1997. **Členy Výboru se stali zástupci ČHMÚ, Hasičského záchranného sboru ČR, MŽP, Úřadu vlády, ministerstev zemědělství, vnitra, zahraničí a místního rozvoje, Státního úřadu pro jadernou bezpečnost, Červeného kříže, výzkumných ústavů, vysokých škol, České asociace pojišťoven, zástupců soukromého sektoru apod. Pro velký zájem o prevenci katastrof v moravskoslezském regionu funguje od roku 1999 regionální výbor.** Národní Výbor má nyní 30 členů, převážně odborníků a manažerů z oblasti prevence katastrof. Několikrát ročně pořádá setkání věnovaná jednotlivým problémům v prevenci katastrof. Setkání se konají střídavě v institucích, jejichž zástupci jsou členy Výboru, což umožňuje seznámení s konkrétním řešením problematiky katastrof a krizového řízení v jednotlivých institucích.

Otázky spojené s katastrofami a krizovým řízením jsou stále důležitější, a proto zájem o činnost národních výborů (platform) ve světě vzrůstá. Souvisí to i s trendem zvyšování počtu přírodních katastrof ve světě v posledních 10 až 15 letech a platí to i pro naši republiku. ČR zasáhly velké povodně katastrofálních rozměrů v roce 1997, 2002, 2006 a narůstá také počet povodní menších, které naše území zasahují prakticky každý rok. Objevily se i silné ničivé vichřice (např. Kyrill a Emma) a obecně roste rozsah ztrát na životech i majetku v důsledku těchto katastrof. Za katastrofu je většinou pokládána pohroma velkých rozměrů. Řada odborníků si myslí, že trend narůstání počtu i rozsahu přírodních katastrof bude jak u nás, tak i ve světě pokračovat. Výbor se soustřeďuje zejména na včasné varování, vzdělávání, integraci krizového řízení pro více druhů pohrom (povodně, vichřice, sněhové bouře, vlny horka, lesní požáry apod.) i na hygienické a zdravotnické aspekty. Znalosti a přímé kontakty, získané členy v rámci činnosti Výboru, významně přispěly k lepší reakci na krizové situace i ke zlepšení některých procesů krizového řízení. Výbor zdůrazňuje i fakt, že prevence katastrof včetně sucha by měla být

důležitým článkem adaptací na klimatickou změnu. V posledních letech roste zájem členů Výboru i o katastrofy způsobené lidskou činností ať již jde o jaderné či chemické katastrofy nebo o velmi nebezpečné výpadky elektrické energie (black-outy). Na činnost Výboru, který má statut občanského sdružení, přispívalo do roku 2011 Ministerstvo životního prostředí ČR. Tato podpora v roce 2012 v rámci „úsporných opatření resortu“ skončila a v současné době pokračuje Výbor ve své činnosti bez jakékoliv finanční podpory ze strany státu.

Výbor se věnuje i mezinárodní spolupráci, zejména kontaktům a akcím organizovaných Mezinárodní strategií pro omezování katastrof (ISDR) v Ženevě a také s podobnými výbory v sousedních zemích. Např. v roce 2009 i 2011 se zástupce Výboru zúčastnil jednání globální platformy o snižování rizika katastrof, pořádaných OSN a ISDR. Výbor inicioval vznik Středoevropského fóra pro prevenci katastrof (CEUDIP), kde se v období let 1998 až 2007 setkávali a vyměňovali zkušenosti zástupci národních výborů z šesti středoevropských zemí (Německo, Polsko, Rakousko, Slovensko, Maďarsko a Česko). Od června 2008 spolupracuje český Výbor s obdobnými výbory (platformami) ve Francii, Německu a Polsku v rámci Evropské sítě národních platform (ENNP). Tato spolupráce má konkrétnější charakter ve formě společných akcí a účasti na projektech financovaných z evropských prostředků. Výbor se také podílí na činnosti Evropské platformy pro snižování katastrof (EFDRR), organizovanou evropskou částí UNISDR.

V listopadu 2010 uspořádal český Výbor ve spolupráci s ČHMÚ workshop zaměřený na včasné varování při přívalových povodních, kterého se zúčastnili odborníci ze 4 zemí Evropské sítě národních platform pro omezování katastrof a USA. Právě problémy spojené s velmi rychlými pohromami, kam patří především přívalové povodně, ale např. i tornáda, která se stále více objevují i u nás, jsou velmi naléhavé a obtížně řešitelné. Výměna zkušeností mezi odborníky z různých zemí je proto velmi přínosná. Nedávná pohroma, způsobená zemětřesením a vlnou tsunami s následnou velkou jadernou havárií v Japonsku, opět upozornila na to, že je třeba připravenost na katastrofy různého druhu neustále zlepšovat. Přestože Výbor jakožto sdružení není součástí oficiální struktury krizového řízení u nás, méně oficiální výměna zkušeností mezi jeho členy velmi pomáhá při zlepšování včasného varování, kritické infrastruktury i připravenosti obyvatelstva. Je škoda, že stát více nevyužívá odborné znalosti a velký potenciál členů Výboru při zvyšování odolnosti státu a obyvatelstva vůči přírodním a jiným katastrofám v souladu se závěry mezinárodní rámcové dohody Hyogo, přijaté v lednu 2005 v japonském Kobe.

Praha, říjen 2012
Ing. Ivan Obrusník, DrSc.
předseda ČNV ONK
obrusnik@chmi.cz